

патології (за відсутності доступу до пацієнтів)? І тут нам на допомогу «приходить» фантомне й симуляційне навчання. Викладачі нашої кафедри мають можливість проводити заняття в симуляційному центрі університету й використовувати вищезгадані засоби безпосередньо на кафедрі. Студенту пропонується послухати певні «аускультативні явища» стільки разів, скільки він того потребує, а за бажанням – і в консультативні години. Слід зазначити, що засоби в плані технічного оволодіння не є складними в застосуванні. Безумовно, усе це проводиться під контролем і з допомогою викладача й має бути «підкріплене» достатнім рівнем теоретичних знань здобувачів освіти.

Наведений приклад не поодинокий у нашій роботі. Ми використовуємо й інші симулятори – тренажери (манекени): реєстрації й аналізу електрокардіографії, пункції вен, виконання ін'єкцій і т.д. Розроблені й впроваджуються 4 етапи типового симуляційного тренінгу [4].

Отже, маємо низку переваг симуляційного навчання на манекенах, тренажерах, імітаторах: реалістичне навчання без ризику для пацієнта, тривалість і кількість повторів навчального процесу необмежена, відсутність стресу для студента, об'єктивна оцінка дій здобувача освіти. І ми в цьому переконалися.

У наведеному нами прикладі симуляційне навчання дозволяє в реальному часі сформувати в здобувача практичні навички щодо аускультативної легень і серця, моделювати різні клінічні ситуації, об'єктивніше оцінювати теоретичні знання і практичні навички, підвищити рівень компетенції студентів.

Разом із тим, надаючи «схвальні епітети» симуляційному навчанню, слід попередити, що воно не замінює навчання «біля ліжка хворого», палкими прибічниками якого ми є [5]. Обидві технології в сучасному навчанні мають органічно доповнювати одна одну. Імітатор-симулятор не підміняє традиційні форми навчання (причому, не лише лекцій і практичних занять, а й переглядів тематичних відео- і мультимедійних матеріалів). Однак перш ніж допустити молодого спеціаліста до виконання різних маніпуляцій, йому необхідно відпрацювати практичні навички і вміння на тренажері-симуляторі й фантомі, пам'ятаючи при цьому про важливий принцип: «не нашкодь».

Список використаної літератури

1. Блохин Б.М., Гаврютина І.В., Овчаренко Е.Ю. Симуляційне навчання навикам роботи в команді. *Виртуальні технології в медицині*. 2012. №1. С. 18-20.
2. Горшков М.Д., Федоров А.В. Класифікація симуляційного обладнання. *Виртуальні технології в медицині*. 2012. №1. С. 21-30.
3. Запорожан В.М., Тарабрін О.О. Симуляційна медицина. Досвід. Здобуття. Перспективи. Практичний порадник. Суми: ПФ «Видавництво "Університетська книга"», 2018. 240 с.
4. Казаков Ю.М., Сакевич В.Д., Трибрат Т.А., Чекаліна Н.І., Іваницька Т.А. Симуляційне навчання як метод для набуття практичних навичок та обов'язкова складова медичної освіти. *Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти, виклики сьогодення та перспективи їх вирішення: матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конф. в онлайн-режимі за допомогою системи microsoft teams (м. Тернопіль, 20–21 трав. 2021 р.)*. Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. Тернопіль, 2021. С. 217-219.
5. Казаков Ю.М., Петров С.Є., Борисова З.О., Треумова С.І. Формування клінічного мислення майбутніх лікарів – найважливіша складова підготовки медичних кадрів. *Основні напрямки удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах: матеріали навчально-наук. конф. з міжнар. участю*. Полтава, 2015. С. 104-105.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Петрушанко Т.О., Бублій Т.Д., Сідаш Ю.В., Дубовая Л.І.

Полтавський державний медичний університет

Упровадження компетентнісного підходу у вищій медичній школі сприяє всебічному розвитку й підготовці фахівця, а саме здатності до клінічного й практичного мислення, здатності бачити проблему комплексно, багаторівнево, формує власну точку зору для прийняття рішень.

Ключові слова: компетентнісний підхід, студенти, медична освіта.

The introduction of a competency-based approach in higher medical school contributes to the comprehensive development and training of specialists, the ability to clinical and practical thinking, the ability to see the problem comprehensively, multilevel, forms their own point of view for decision making.

Key words: competence approach, students, medical education.

У нових стандартах вищої медичної освіти в галузі знань "Охорона здоров'я" поряд із загальною характеристикою, обсягом кредитів ECTS для здобуття відповідного ступеня вищої освіти зазначається перелік компетентностей фахівця, які мають бути сформовані в результаті здобуття відповідного освітньо-професійного рівня відповідно до національної рамки кваліфікації й відобразити погляд замовника (роботодавця) на освітню й професійну підготовку потенційного працівника [6]. Стандарти містять вимоги, що регулюють професійну діяльність лікарів, перелік нормативних документів підготовки майбутніх фахівців, форми їх атестації й вимоги до активної системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Усе це передбачає перегляд організації й реалізації навчального процесу для здобувачів вищої освіти, формування в них необхідних компетентностей, що передбачає застосування нового підходу до процесу проектування навчальних занять, обґрунтування й добір освітніх інструментів формування компетентностей і критеріїв їх оцінювання [1]. Тому потрібне специфічне формулювання цілей освіти в компетентнісному підході, що є окремим важливим завданням. У той самий час необхідне й нове розуміння побудови педагогічного процесу, який передбачає не тільки зміну структури цілепокладання, а й перебудову всього освітнього процесу. На кафедрі терапевтичної стоматології сформувати компетентність у студентів дозволяє освоєння чотирьох типів досвіду:

– досвід пізнавальної діяльності (знання, отримані з літератури, лекційний матеріал кафедри, відвідування тематичних курсів підвищення професійної майстерності, які проводяться на кафедрі та в інших навчальних центрах, використання інтернет-ресурсів) [3;5];

– досвід здійснення відомих способів діяльності (уміння діяти за зразком – освоєння способів лікарських маніпуляцій, протоколів лікування) [4;5];

– досвід творчої діяльності (уміння приймати ефективні рішення в проблемних ситуаціях – виконання ситуаційних завдань, участь у клінічних розборах складних хворих, підготовка студентських наукових доповідей, участь у клінічних конференціях) [2;4];

– досвід здійснення емоційно-ціннісних відносин (особистісні орієнтації в роботі з різними пацієнтами, які потребують індивідуального підходу) [3;5].

Якість компетентності сучасного лікаря-стоматолога також залежить від ступеня розуміння відповідальності за власні дії, що знову наголошує на особистісному розвитку майбутніх фахівців.

У студентів у процесі навчання й освоєння освітньої компоненти «Терапевтична стоматологія» формуються загальнокультурні (ЗК), загальнопрофесійні (ОПП) і професійні (ПК) компетенції. Усі вони сформульовані відповідно до робочої програми дисципліни, відображені в методичних рекомендаціях і вказівках до кожного практичного заняття. Формування компетенцій у студентів відбувається під час навчання при реалізації навчального плану й робочої програми дисципліни. Розглянемо їх докладніше.

До загальнокультурних компетенцій належить здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу. Вона формується під час щоденних практичних занять, лекційного курсу й літньої виробничої практики як стоматолога-терапевта. Серед загальнопрофесійних компетенцій – готовність вирішувати стандартні завдання професійної діяльності з урахуванням різних новітніх ресурсів, термінів і технологій, у тому числі із застосуванням комп'ютера й інтернет-ресурсів; здатність застосовувати принципи етики й деонтології та інші.

Здобувач вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Стоматологія» має в процесі освоєння навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» уміти застосовувати й систематизувати знання, засвоєні на інших дисциплінах, проводити аналіз клінічних випадків із позицій сучасних наукових концепцій, аналізувати актуальну літературу, експериментальні й клінічні дані, стандарти й законопроекти в галузі медицини. Він має володіти науковими поняттями й навичками наукового аналізу, а також сучасною методологією в ході практичної діяльності й науково-дослідної роботи; володіти принципами медичної етики й лікарської деонтології; навичками спілкування з пацієнтами та їхніми родичами.

До професійних компетенцій належать також уміння проводити обстеження стоматологічного хворого, вивчення провідних синдромів і симптомів, обґрунтування й формулювання попереднього діагнозу; уміння аналізувати результати обстеження стоматологічного хворого й проводити диференціальну діагностику, формулювати остаточний діагноз хвороб пародонта, визначати характер й принципи лікування пацієнтів у клініці терапевтичної стоматології, проводити первинну і вторинну профілактику.

У процесі навчання терапевтичної стоматології студент у межах цих компетенцій має освоїти особливості аналізу ефективності призначеного лікування; тактики ведення пацієнтів у амбулаторних умовах із патологією різних органів і систем з урахуванням гендерних і вікових особливостей, їхніх атипових форм, раптових, гострих і невідкладних станів, диференційованого діагнозу, аналізу результатів диспансеризації, формування здорового способу життя, санітарно-просвітницької роботи тощо.

Таким чином, проведений аналіз реалізації компетентнісного підходу на кафедрі терапевтичної стоматології підкреслює цілісний досвід виконання, освоєння й удосконалення професійних і соціальних функцій та компетенцій, розв'язання професійних і життєвих проблем, розкриває необхідність і доцільність безперервного вдосконалення формування професійної й педагогічної компетентності.

Список використаної літератури

1. Бухальська С. Компетентнісний підхід. Теоретичний аналіз ключових дефініцій вищої медичної освіти [Електронний ресурс] / С. Бухальська. Режим доступу до ресурсу: <http://www.statii.org.ua/>
2. Мошель Т.М. Роль мотиваційної складової у процесі становлення особистості студентів-стоматологів / Т.М.Мошель, І.Ю. Попович, Т.Д. Бублій // Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Полтава, 22 березня 2018 року. – С.169-170.
3. Петрушанко Т.О. Поєднання традиційних та інноваційних методів навчання на кафедрі терапевтичної стоматології/ Т.О. Петрушанко, Т.Д. Бублій, Л.І. Дубовая // IV Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи», 7-8 листопада 2019 року, м. Полтава. – С. 317-320.
4. Петрушанко Т.О. Упровадження інноваційних освітніх технологій навчання та викладання на кафедрі терапевтичної стоматології УМСА / Т.О. Петрушанко, Т.Д. Бублій, Л.І. Дубовая // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник УМСА. 2019. – Т. 19, Вип. 4 (68). – С. 110-113.
5. Петрушанко Т.О. Особливості та перспективи дистанційного навчання на кафедрі терапевтичної стоматології / Т.О. Петрушанко, Т.Д. Бублій, Л.І. Дубовая //Проблеми безперервної медичної освіти та науки. №1 (41). 2021. С. 14-16. <https://doi.org/10.31071/promedosity2021.01.014>
6. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 221 «Стоматологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Наказ МОН № 879 від 24.06.2019 року http://ru.osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/65042/